

Mihail Jora, Leon Kleper, Florica Musicescu, Paul Constantinescu asistent, încă din tinerețe, al lui Ion Dumitrescu, compozitorul și poetul Nicolae Coman a urcat treptele afirmării, ajungând până la gradul de profesor universitar, predând fără întrerupere, timp de peste o jumătate de secol, știința muzicii, oferind tinerilor spre cunoaștere, evoluție și afirmare, tainele și exercițiul elaborărilor creatoare. Devenit o personalitate remarcabilă în contextul generației sale, membru de excepție al Uniunii Compozitorilor și muzicologilor, Maestrul Nicolae Coman s-a impus prin considerabila sa operă creatoare. Cu o personalitate aparte s-a distins prin atracția nimbului poeziei, transformată în trăirile din lumea cântecului, a liedului, valorificând astfel multiple mijloace de comunicare cu contemporanii săi. Iubirea pentru arta și diversitatea exprimării ideilor, compozitorul s-a impus drept unul dintre cei mai însemnați creatori actuali de muzică vocală camerală, oferind, în cele șase decenii de activitate creatoare, colegilor săi de generație, discipoli, admiratori, interpreți, marile bucurii fără de moarte ale frumosului, viața trainică a imaginilor în care fiecare descoperă adevărul, înțelepciunea și iubirea. În domeniul vocal-simfonic, concertistic și în muzica de cameră, cu lucrări pentru vioară, violoncel sau muzică pentru pian, Nicolae Coman a fost un vizionar al lumii și visului, al devoțiunii și roadelor muncii fără preget. Versurile sale au stat la baza propriilor creații și lucrărilor unor confrăți compozitori, valoarea traducerilor poetice reprezentând pentru Nicolae Coman un izvor nesecat de inspirație muzicală. Parteneri de destin, prieteni și ucenici, melomani, membri ai Universității Naționale de Muzică, Uniunii compozitorilor și Muzicologilor trăim cu regret această violentă și neașteptată despărțire, prin care devenim mai săraci pierzând un mare artist.

Grigore CONSTANTINESCU

O evocare

Nicolae Coman, profesorul, compozitorul și poetul știa puterea sunetului, puterea cuvântului, dar și puterea tăcerii. Când vorbea, parcă sculpta în idee. Cunoscând bornele de energie ale discursului, știa să le pună în valoare prin gesturi parcă rituale, prin cuvinte alese și prin zâmbetul său adolescentin și fermecător. Știa că orice elimini din vers, din muzică și din idee nu face decât să le întărească, ieșind astfel, prin elementele lipsă, mai fortificate și mai apte de comuniune.

Era dintre cei puțini aleși. Cu el puteai vorbi despre toate subiectele. Nu o făcea pe atotcunoscătorul, dar se pricepea la toate și empatiza într-un mod inimitabil. El este profesorul care, având un student orb la compoziție, a învățat să citească în alfabetul Braille, pentru a-l putea ajuta pe student; care le era confident, duhovnic

și le dădea bani să mănânce sau să se îmbrace mai bine studenților aflați la ananghie. El este compozitorul care a preferat reținerea intimă a cântului și explozia instantanee a emoției în lied, după cum el este poetul care a cântat, cu infinită sensibilitate, meandrele sufletului modern în căutarea Absolutului.

Pasăre de noapte, trăitor marcat în adânc de farmecul Seleniei, nativ din zodia Peștilor, senzitiv și vizionar, maestrul Coman a pășit fulgerător într-o lume în care rămâne cu un ochi ațintit spre noi, ochiul minții și al amintirii. Cum ar spune Eminescu:

Dacă treci râul Seleniei se face pare că sara / Deși 'ntr'a soarelui lume, eternă noapte nu ține. / E-o sară frumoasă - adormită deși este ziuă.

Într-o după-amiază de la finele anilor '80 aveam practică la compoziție, pe care o făceam cu maestrul Nicolae Coman. Îmi dăduse ca temă să citesc poeziile lui Saint-John Perse, Giuseppe Ungaretti, Eugenio Montale și *Estetica* lui Pius Servien. Discutam despre ele și apoi i-am

arătat ceva compus de mine. Mi-a spus imediat: "Scrii notele prea urât! Bobul nu trebuie scris așa de mic! Uită-te la Bach, sau la Mozart! Fac bobul mare, ca să se-nțeleagă și să aibe spor la scris. Nu ai spor la scris dacă faci bobul mic. Te poticnești!" Mi-am dat seama, încercând să fac după cum mă sfătuisese, că maestrul Coman avea dreptate. Odată cu maestrul dispăre o lume de idei mirifică, un mod de viață și o conștiință agilă, o știință aproape ezoterică de a simți viața și de a o valoriza.

Nouă, celor care l-au cunoscut, cred că ne-a transmis câte ceva din ceea ce avea de dat: ne-a făcut să înțelegem importanța unei forme de viață înaltă, ne-a făcut să înțelegem ce înseamnă duhul poeziei, dar și forța ei în modelarea caracterului și a minții.

Tot vorbind atunci, la acea oră de practică componistică, se înserase pe nesimțite. Am dat să aprind lumina. La care maestrul Coman mi-a spus: "Stai, știi *haiku*-ul lui Nichita?" Nu-l știam. Și atunci, mi l-a recitat, cu superb ton șoptit:

Întunecând întunericul / Iată porțile /Luminii.

Dan DEDIU

*Iubită familie mică – draga noastră dna profesoară Lavinia Coman,
Iubită familie mare – dragi prieteni,*

În slujba de înmormântare a preotului consemnată de manuscrisele din perioada bizantină, în canonul lui de întâlnire cu Cerul se spunea astfel: „Noi de mergem dintr-o țară într-altă țară avem nevoie de călăuzire. Ce să facem când ne vom duce în țara pe care nicidecum n-o cunoaștem? Multe călăuze îți trebuie fie suflute atunci, multe rugăciuni trebuie să meargă împreună cu tine, ca păzească sufletul până să ajungă la Hristos și să zică către Dânsul: Aliluia!”